

РІШЕННЯ
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Єлизавета КОЗИРЬ, 1998 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2022 році Дніпровський університет імені Альфреда Нобеля зі спеціальності «Філологія», навчається в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України з 2022 р., виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро від «22» травня 2026 року № 192, у складі:

Голова разової
ради –

Ірини ПОПОВОЇ, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри української мови, декана факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Офіційних
опонентів –

Надії ЄСИПЕНКО, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри англійської філології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України;

Анатолія ПРИХОДЬКА, доктора філологічних наук, професора, професора кафедри іноземної філології та перекладу Національного університету «Запорізька політехніка» Міністерства освіти і науки України;

Тетяни ДАВИДОВОЇ, кандидата філологічних наук, доцента, доцента кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Міністерства освіти і науки України;

Рецензентів –

Наталі ДЬЯЧОК, доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри загального

мовознавства та слов'язнавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

на засіданні «8» липня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Єлизаветі КОЗИРЬ на підставі публічного захисту дисертації «Специфіка вербалізації концепту *BEAUTY* в сучасній англійській лінгвокультурі» зі спеціальності 035 Філологія.

Дисертацію виконано в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, м. Дніпро.

Науковий керівник: Олена ГУРКО, доктор філологічних наук, професор, завідувачка кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису із дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). У дисертації вперше системно проаналізовано концепт *BEAUTY* у взаємозв'язку з культурними, релігійними та медійними чинниками, його формування і трансформацію у ХХІ ст.; змодельовано когнітивну структуру концепту *BEAUTY* з урахуванням ядерних, периферійних, емоційних і ціннісних компонентів; виявлено особливості репрезентації концепту *BEAUTY* в різних типах англомовного дискурсу (медійному, художньому, масовокультурному) на прагматичному, структурному та метамовному рівнях; розкрито гендерні й соціокультурні параметри інтерпретації краси як цінності; встановлено семантичні та стилістичні механізми вербалізації концепту *BEAUTY* в сучасній англійській мові; окреслено динаміку змін уявлень про красу в англомовній культурі та її концептосфері.

Результати дослідження можуть бути інтегровані в освітній процес Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Дисертація виконана державною мовою з дотриманням вимог до оформлення дисертації, встановлених МОН України. Обсяг основного тексту дисертації відповідає нормам, встановленим освітньо-науковою програмою «Філологія» зі спеціальності 035 Філологія Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Здобувачка має 11 наукових публікацій з теми дисертації, з них 4 – одноосібні статті в наукових фахових виданнях України, 1 – у періодичних виданнях інших держав, 1 – у співавторстві з науковим керівником, 9 – тези доповідей, представлених на чотирьох міжнародних та п'яти вітчизняних наукових конференціях. Опубліковані статті відповідають вимогам пунктів 8, 9

Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, зокрема:

1.Козирь Є. Поняття краси як складник національного менталітету. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія. № 3 (17).* 2025. С.103–106. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2025.3.12> (фахове видання категорії Б)

2.Козирь Є. Концепт «краса» в англійській та українській мовах. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія. № 3 (13).* 2024. С. 38–41. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2024.3.5> (фахове видання категорії Б)

3.Козирь Є. Лексична вербалізація “*BEAUTY*” в англійських рекламних текстах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Філологія».* Одеса. 2024. № 67. С. 49–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.67.12> (фахове видання категорії Б)

4.Козирь Є. Специфіка вербалізації концепту *BEAUTY* в глянцевиx журналах. *Вісник науки та освіти.* 2023. № 8 (14). С. 201-208. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-201-208](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-201-208) (фахове видання категорії Б)

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої ради та присутні на захисті фахівці:

Голова спеціалізованої вченої ради Попова Ірина Степанівна, доктор філологічних наук (10.02.01 – українська мова), професор кафедри української мови, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України. Зауважень немає.

Офіційний опонент – Єсипенко Надія Григорівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. На сторінках дисертації натрапляємо на терміни «лексико-семантичне поле концепту» (с.39), «концептуальне поле» (с.64), «семантичне поле концепту» (с. 92, 95, 104), «асоціативне поле концепту» (106), «сміслові поле» (186). Як тлумачить авторка ці терміни? Чи є вони тотожними? Також у тексті використано термін «б'юті дискурс», зокрема, вперше про нього згадано на с.67: «Аудитивно-сенсорні прикметники (*refreshing, melodious, harmonious*) у межах б'юті-дискурсу набувають вторинного, емоційного значення». Як б'юті дискурс співвідноситься з медіадискурсом, художнім дискурсом, серіалами, соціальними мережами, рекламами, що виступають площиною втілення досліджуваного концепту?

2. Розмірковуючи у підпункті 2.2.3. дисертації про медіадискурс як джерело трансформації концепту *BEAUTY*, дисертантка пропонує цікаві твердження про формування цього концепту на перетині трьох медійних середовищ: кінематографу і телебачення; реклами й індустрії моди; цифрових платформ та соціальних мереж. Проте, такі твердження носять висновковий характер і мали б бути представлені після опису вербалізації концепту в медійному дискурсі в завершальному розділі дисертації.

3. Вартим уваги є аналіз гендерного сприйняття краси, описаний у пункті 2.4. «Гендерні та соціальні параметри інтерпретації *BEAUTY*». У цьому пункті дисертантка згадує про опитування респондентів (с.98) і в наступному пункті 2.5. зазначає результати асоціативних тестів (с.105), проте в описі методів дослідження не зазначений асоціативний експеримент чи опитування. Було б цікаво детальніше дізнатися про цей метод аналізу концепту *BEAUTY*.

4. У тексті дисертації розглянуто також концепти *Attractiveness* (с.106), *Charm* (с.108), *Grace* (с.113). Чи можна вважати ці поняття окремими концептами, чи вони є варіативними поняттєвими компонентами концептуальної структури КРАСИ, а іменники *attractiveness, charm, grace* можуть виступати лексемами номінативного поля КРАСИ, що проявляються в різних культурно, гендерно, соціально маркованих текстах?

Офіційний опонент – **Приходько Анатолій Миколайович**, доктор філологічних наук (10.02.04 – германські мови), професор, професор кафедри іноземної філології та перекладу Національного університету «Запорізька політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. У 1.3. "Концепт *BEAUTY* як одиниця колективної мовної свідомості" авторка трактує досліджуваний феномен як ментальне етноспецифічне утворення, планом змісту якого є сукупність знань про об'єкт, проте структуру концепту *BEAUTY* вбачає у вивченні когнітивних фреймів і концептуальних метафор. У зв'язку з цим постає питання: якщо поняття краси має чітко виражений ціннісний статус, у який спосіб тоді корелюють універсальні естетичні критерії

та національно-специфічні лінгвокультурні маркери в межах досліджуваного концепту в англійській мовній свідомості?

2. У 2.2. "Джерела формування концепту BEAUTY в сучасній англійській мові : культурні, релігійні та медійні впливи" встановлюється специфіка розуміння

концепту та виокремлюються чинники, що превалюють у свідомості етносоціуму. Далі йдеться про формування критеріїв вимірювання феномену краси саме в межах медіадискурсу, де воно набуває ознак комерціалізації та стандартизації. Однак, зовсім зрозумілим є вибір цих чинників. Видається, що роботі бракує уточнень, за яким критерієм визначено ступінь впливу релігійного дискурсу на сакралізацію концепту BEAUTY в англійській лінгвокультурі. Принагідно виникає й питання: а чи аналогічні ці процеси для суміжно-споріднених концептів CHARM і GRACE?

3. У другому розділі під час дослідження когнітивно-емоційної структури концепту BEAUTY дисертантка слушно акцентує увагу на категоріях позитивної оцінності та емоційного відгуку. Утім, поза глибоким аналізом залишився прагматичний аспект функціонування інтенсифікаторів естетичної оцінки (наприклад, прислівників ступеня *stunningly, breathtakingly, drop-dead* тощо) у синтагматичних зв'язках із ядреними номінаціями. Дослідження таких комбінаторних моделей, на наш погляд, виразніше б окреслило градуїзованість естетичного сприйняття в англійській мовній свідомості.

4. У 3.1.2. "Репрезентація концепту BEAUTY в жанровому спектрі сучасних медіа" пошукачка аналізує дискурсивні практики сучасних глянцевого журналістики і рекламних кампаній індустрії краси, де основними маркерами є комерційні образи зовнішності. Утім, у XXI ст. краса активно поєднується з ідеями різноманіття, тілесної інклюзивності та автентичності. У цьому зв'язку постає питання: чи можна в такому випадку говорити про внутрішній когнітивний конфлікт у структурі концепту BEAUTY між традиційною комерціалізованою стандартизацією та новітньою тенденцією до дестандартизації краси в англомовному медіапросторі?

Офіційний опонент – **Давидова Тетяна Василівна**, кандидат філологічних наук (10.02.04 – германські мови), доцент, доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. У параграфі 2.5. йдеться про семантико-концептуальні співвідношення між *beauty, attractiveness, charm, grace*, при чому, з одного боку, дисертантка визнає, що концепт BEAUTY реалізується в мові через системи лексичних, фразеологічних, метафоричних засобів (с. 22) і називає *attractiveness, charm, grace* мовними синонімами (с. 104), а з іншого боку, оперує іншими поняттями: концепт ATTRACTIVENESS (с. 106, 107), концепт CHARM (с. 108), концепт

GRACE (с. 113). У лінгвістиці, звичайно, існують такі поняття, як мега-, макро-, чи мікроконцепт тощо на позначення певного підпорядкування між концептами, тож хотілося б уточнити співвіднесеність цієї таксономії: чи є *attractiveness*, *charm* та *grace* субконцептами, суміжними концептами (с. 4), чи це скоріше мовні номінатори концепту BEAUTY, і в чому полягають принципи цього розмежування.

2. У параграфі 2.1, де описано структуру концепту BEAUTY (с. 61-75), мова йде про те, що емоційний компонент включений у структуру концепту. Дисертантка погоджується, що у структурі концепту традиційно виокремлюють поняттєвий, образний та *ціннісно-емоційний* шар. На захист винесено питання про ієрархічну структуру концепту BEAUTY і наявність у ньому *емоційно-оцінного* і *ціннісного* компонентів (с. 22). У зв'язку з цим цікаво було б довідатись про місце кожного з цих компонентів у структурній ієрархії концепту.

Рецензент – **Дьячок Наталя Василівна**, доктор філологічних наук (10.02.02 – російська мова), професор, завідувач кафедри загального мовознавства та слов'янознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Зауваження:

1. На с. 39 справедливо вказано, що « Концепти як одиниці колективної мовної свідомості знаходять вербальне втілення на всіх рівнях мовної системи, проте найбезпосередніше вони вербалізуються на рівні лексичної номінації, коли окреме слово або стійкий вираз актуалізує відповідне концептуальне утворення. Водночас повноцінну репрезентацію концепту зазвичай здійснюють не ізольованою лесемою, а сукупністю мовних знаків – лексем, фразеологізмів і паремій, які формують його лексико-семантичне поле та відбивають багатовимірний концептуальний зміст». Тому, можливо, краще було б дати чіткіше обмеження тим мовним засобам, які вербалізують концепт, складаючи його центр чи периферію.

2. Чи можна вважати і доцільним розглядати культурно-когнітивне поняття BEAUTY як концепт, а не концептосферу? Якщо так, то потрібно чіткіше визначити критерії розмежування понять концепту й концептосфери.

3. На стор. 130-152 побудовано й описано структуру концепту. Але критерії формування цієї структури, на жаль, не вказані, що хотілося б ці критерії бачити на початку підрозділу. Тим більше, що, як я розумію, це авторський доробок.

Результати відкритого голосування:

"За" – п'ять членів ради,

"Проти" – немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Єлизаветі КОЗИРЬ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 035 Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

МП

Ір -
(підпис)

Ірина ПОПОВА